

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiæ Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtvte Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

Sectio 1. Vtrum in his infidelibus poßit carentia fidei ab infidelitatis
peccato excusari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

Ratio dubi-
tandi pro par-
te affirmate.

De infidelibus non apostatis quoad peccata eorum.

Vanuis apostasia non fit species infidelitatis, vt in superiori disputat. dictum est, tamen est talis circumstantia, v t doctrina moralis, quæ de infidelibus tradenda est, multum ex illa pendeat, & ideo ad maiorem doctrinæ claritatem, & distinctionem, visum est in fideles omnes in duo capita distinguere, & prius dicere de illis, qui nunquam fidem fuisseperunt, sed in sua infidelitate semper vixerunt, & permanserunt, qui nomine infidelium simpliciter appellâtur, quia regulariter loquendo nihil de nostra fide credunt, aut crediderunt. Postea vero dicemus de infidelibus apostatis, qui communiter vocantur hæretici, quia regulariter hæresim profitentur. Vnde notare etiam oportet ex supradictis apostasiam duplicem esse posse, vnâ à sola fide nondum professâ in baptismo, & aliâ post baptismum receptum commissâ, & hæc posterior sola est, quæ ad præsentem considerationem spectat, quia vt dixi illa sola potest addere infidelitati malitiam specie distinctam, & illa etiam sola supponit personam spirituali iurisdictioni Ecclesiæ subiectam, & ideo ex illa pendent actiones tam ipsorum infidelium erga Deum, & Ecclesiam, quàm Ecclesiæ circa illos, atque ita in titulo disputationis sub infidelibus non apostatis omnes non baptizatos comprehendimus, in quibus distingui possunt, & ipsum peccata, & poenæ, ac remedia peccatorum, de quibus suo ordine dicemus.

*Virum in his infidelibus possit interdum caren-
tia fidei à peccato infidelitatis excu-
sari.*

Quanvis infidelitas ex suo genere peccatum sit, vt diximus, nihilominus in re ipsa potest aliquando a peccato excusari, si voluntas desit, quia vt supra etiam diximus, infidelitas vt fit peccatum voluntaria esse debet: inquiremus ergo an in his infidelibus possit aliquando infidelitas excusari a peccato ex defectu voluntatis; tractatur autē questio de adultis: nam in paruulis, & in ceteris omnibus perpetuo amentibus clarum est, infidelitatem non esse specialem culpam, quam propterea negauimus.

Suarez de Fide.

Prima sentē-
tia negans.

2. Nihilominus est prima sententia negans val-
dere recepta, docens hos infideles nunquam excusari
a culpa infidelitatis. Sed attribuit hæc opinio D.
Th. quodlib. 3. ar. 10. & 3. cont. Gent. cap. 159. Sed im-
merito: nam in primo loco non loquitur de infide-
libus, sed de fidelibus, & non omnino imperitis, sed
discernentibus doctrinam fidei, & de his dicit non ex-
cusari a peccato credendo præceptori docenti erro-
neæ, quod longe diversum est: in secundo verò loco
non loquitur de peccato infidelitatis, sed generatim
de aliquo peccato: quod quæ ratione verum fit, pos-
set dicam. Communiter tribuitur hæc sententia Hu-
goni de S. Victor. l. 2. de sacram. p. 2. c. 5. sed si atten-
te legatur solum dicit hos infideles non saluati, non
vero dicit propter proprium, & speciale peccatum
infidelitatis condemnari. Tenuit ergo hanc senten-
tiam Altifid. in summa lib. 3. tract. 3. cap. 2. q. 3. circa
fin. & Guiliel. Parisiens. tract. de Fide cap. 2. & tract.
de legib. cap. 21. qui incipit. *Quoniam autem*, Alexand.
Halenf. 2. p. q. 112. aliàs 127. memb. 3. & idem signifi-
cat quæst. 153. memb. 3. Bonavent. in 3. dist. 25. ar. 1.
quæst. 2. ad ultimum, & quæst. 3. ad penultimum, ybi
idem sentit Gabriel, sed clarius in 2. dist. 22. quæst.
2. articulo tertio, dub. 1. Adrian. quodlibet. 2. quæ-
stione prima, sine argumentis in fine, & quodlibet.
4. quæstione prima, s. *Ad secundum autem* Gerfon tra-
ctatu de vita spirituali, lectione secunda in princi-
pio, & lect. 4. corollario tertio, aliàs 3. part. alphabe-
to 61. & 62. litera I. Sylvest. verbo *ignorantia* num. 13.
& ex modernis, Corduba libro 2. quæstione. quæst. 4.
conclusiones secunda, & tertia, & Castro libro se-
cundo de lege penali capit. 14. Inter hos autem au-
thores est aliqua diversitas: nam aliqui eorum ex-
presse dicunt non posse huiusmodi infidelem post-
quam peruenit ad usum rationis excusari a culpa
infidelitatis, etiam per breue tēpus, quod dicit ex-
presse Alenſis, & sequitur Adrian. cum alijs: hoc au-
tem reprobat Castro dicens, posse quidem pro ali-
quo tempore breui durare negatiuam infidelita-
tem in huiusmodi homine, quamvis non possit du-
rare pro toto tempore vitæ. Aliqui vterius exten-
dunt dictam sententiam negatiuam etiam ad infi-
deles non apostatas, imo & ad ignorantia fidelium,
quando in vtriusque est cum errore. Sed hoc secun-
dum impugnauimus supra tractando de peccatis
fidelium contra Fidem, illud vero primum à for-
tiori impugnabitur ex dicendis, & ipsa experientia
docet esse falsum in hominibus baptizatis, natis, &
educatis inter hæreticos, qui in vera Fide nunquam
instructi fuerunt.

- Disg. is fed.
2, 10, 5, & 6.

Fundamen-
tum huius
sententiae.

3. Fundamentum huius sententiæ ponitur in illo axiomate. *Faciunt qui in se est, Deus non denegat gratiam*, quod ab his authoribus, & à multis alijs intelligitur de omni homine etiam infideli, qui nullam supernaturalem illuminationem, vel inspirationem recipit, sed per lumen naturæ, & bonum vñum libertatis facit, quod potest & debet, secundum rectam rationem: ex quo fundamento sic colligitur. *Vel homo peruenit ad vñum rationis facit, quod*

In se est, vel non facit; si facit illuminabitur, iuxta illud. *Erastus vera, quae illuminat omnem hominem ventientem*, &c. Ioan. 1. utique si non ponat impedimentum: ergo vel non manebit infidelis, vel non sine culpa infidelitatis; si vero homo non faciat, quod in se est, ponit impedimentum divinae illuminationi, & inspirationi: ergo iam non excusabitur à culpa infidelitatis. Probatur consequentia, quia ille homo tenetur credere, & potest, quia si velit non ponere impedimentum, illuminabitur, & non illuminatur quia voluntarium impedimentum ponit: ergo carentia fidei illi imputatur, quia qui potest, & tenetur facere, & non facit eo ipso voluntarie committit saltem indirecte.

Confirm. 1.

4. Confirmatur hæc ratio primò ex illo Pauli ad Roman. decimo, ubi cum dixisset. *Qui nunquam invocaverit nomen Domini, salvus erit, & quomodo invocabunt eum in quem non crediderunt?* proponit statim excusationem. *Quomodo credent, si non audierunt, aut quomodo audient sine predicante?* Statim excludit illam dicens, *Et quidem in omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum*: ergo non admittit Paulus ullam excusationem. Secundo confirmatur ex Augustino epistola 180. dicente, *Ecclesiam Catholicam ignorare, nulli licet, quia abscondi non potest*, & libro de Grat. & libero arbitrio capite tertio, dicit ignorantiam rerum fidei, neminem sic excusare, ut sempiterno igne non ardeat; etiam si propter ea non credidit, quia omnino non audiuit, sed fortasse, inquit, excusabitur, ut minus ardeat. Ex quo testimonio potest etiam formalis ratio sumi: nam adultus sine fide moriens punitur non tantum poena damni, sed etiam sensus, quæ non datur nisi propter peccatum actuale: ergo infidelitas in tali homine semper est actuale peccatum.

Confirm. 2.

5. Nihilominus contraria sententia communis est hodie, & fere ab omnibus recepta, docet illam D. Thom. 2. 2. quæst. 10. artic. 1. ubi Ca. et. Valentia, & alij moderni expostores, & 1. 2. quæst. 76. artic. 1. ubi Medina, Valquez disput. 120. capite 3. & alij. Durandus in 3. dist. 25. q. 1. ad primum. Conrad. de contrariis quæst. 100. a. argumento quarto contra conclusionem, Almain. tract. 1. moralium capite 4. Armagnus libro 8. de quæstion. Armeorum cap. 39. Vega lib. 6. in Concil. Trident. cap. 18. Victoria in relectione de Indis Insularis 1. parte, propositione 1. à nu. 32. Petrus Soto tractatu de ratione medendi peccata lect. 2. Sotus in 4. dist. 1. quæstione prima, articulo secundo, Cano in relectione de Sacrament. in genere parte 2. Azor tomo 1. libro primo, cap. 13. quæst. 2. & Sanchez libro primo Dealogi capite decimo sexto, num. 32. Et hanc sententiam omnino veram censeo.

Secunda & communior sententia.

6. Ut probemus hanc sententiam oportet aliquid de facto ipso supponere distinguendo tres ordines infidelium, quidam enim sunt, quibus Fides sufficienter annuntiata, & proposita est, & credere noluerunt, & de ijs nulla est quæstio; nullam enim habent excusationem, ut constat ex supradictis de præcepto fidei: alij sunt in alio extremo, quia nihil profusus de Fide audierunt, nec sufficienter, nec insufficienter, nec per prædicationem, neque per rumorem aut famam. Quamvis enim de hoc facto videatur olim fuisse aliqua controversia inter antiquos Patres: nam Chrysost. Theophylact. Euthym. & alij Græci, Matthæi 24. dixerunt tempore Pauli annuntiatum fuisse Evangelium in vniuerso orbe: Augustinus tamen epistola 80. Anselm. Matth. 24. & multi alij ad Rom. 10. contrarium tradiderunt: Quin etiam hodie experimèto cognitum est, multas fuisse, & nunc esse provincias, & regna orbis, ad quæ nec prædicatio, nec fama Evangelij perueniat. Immo recte addidit D. Thom. lect. 4. supra ad Roman. 10. Etiam si vera esset sententia Chrysostomi quoad provincias, vel regna, nihilominus non debere,

nec posse intelligi quoad singulas personas; quia si ne dubio etiam in illis regnis, ubi prædicatur Fides, inueniri possunt multæ personæ singulares, quæ nihil de Fide audierunt. De hoc ergo facto dubitari non potest, & id nobis satis est. In tertio, & medio ordine possunt esse infideles, qui de Christiana fide aliquid audierunt vel per famam, & rumorem, vel aliqualem prædicationem, non tamen sufficientem, ut inter Turcas, & Saracenos, & in provincijs Indiarum quando in eis cepit prædicari Fides facile inueniri potuit.

7. Dico ergo primo, in illis infidelibus, qui nullum omnino auditum sensibilem Fidei habuerunt infidelitatem esse negativam, & cum excusatione à culpa regulariter, & ordinarie loquendo, seu quantum ex lege communi nobis consistere potest. Probatur primo ex verbis Christi Ioan. 15. *Si non venissem, & loquutus essem, peccatum non haberent*, quæ verba Augustinus ibi tract. 89. de peccato infidelitatis merito interpretatur. Neque enim dicere potuit Christus Iudeos nullum omnino habituros fuisse peccatum, si ipse eis non prædicasset; loquitur ergo de aliquo speciali peccato, quod non potest esse aliud, nisi infidelitatis. Vnde etiam recte colligit Aug. regulam illam generalem esse omnibus hominibus, quibus Christus non prædicauit, vel perse, vel per Ecclesiā: ergo illi excusationem habent de peccato infidelitatis. Et eandem doctrinam habet Aug. ep. 115. ad Sixtum, quæ potest confirmari ex allegatis verbis Pauli ad Rom. 10. *Quomodo credent sine predicante*, quibus significat ordinatum modum prædicandi fidem esse per auditum, & per externam doctrinam, ideò excusari posse ab infidelitate qui nullā fidei doctrinam habuerunt. Vnde Clemens Papa epist. 3. dixit, priusquam audiat quis, quod ei expedit, etiam si ratione talis ignorantia aliquid velit, aut faciat, quod non expedit per hoc non iudicari, & D. Aug. (si eius est opus) lib. quæst. veteris, & noui testam. quæst. 67. ait illum excusari ignorando, qui à quo diceret, non habuit, & loquitur manifeste de externo Doctore, ut ex contextu constat.

8. Ratione probatur assertio, quia huiusmodi infideles nullam cogitationem habuerunt vquam de obligatione credendi mysteria nostræ fidei. Vnde multo minus cogitare potuerunt de obligatione adhibendi media ad consequendam illam fidem: ergo non potuerunt peccare, non quaerendo talē fidem, vel faciendo, aut omitendo aliquid, quamuis illud fortasse in re ipsa illis esset impedimentum ad talem fidem obtinendam. Antecedens manifestum est ex facto, & suppositum: nam isti non potuerunt cogitare de hac fide, vel de mysterijs eius, nisi supposita aliqua apprehensione illarum rerum, quæ apprehensio per sensus ingredi debet, secluso miraculo, quod sine fundamento affirmandum non est: ergo multo minus cogitare, aut dubitare potuerunt de obligatione credendi res huiusmodi. Consequentia autē euidens est iuxta communia principia de ignorantia inculpabili. Vnum est, non posse esse ignorantiam culpabilem, nisi præcedat aliqua cogitatio, vel dubitatio obligationis sciendi, quia præceptum non ligat hominem, nisi mediante cognitione quæ nulla est, quamdiu cogitatio obligationis in mentem hominis non ascendit. Aliud principium est, non posse peccari omitendo aliquid, quod in re ipsa cōduceret, quæ esset medium ad consequendam cognitionem, quando ratio, vel utilitas talis medij profusus ignorata est, quia tunc non potest homo ordinare tale medium in talem finem: ergo omisio talis medij, ut medium est, non potest illi esse voluntaria, ac proinde neq. ignorantia fiet culpabilis propter talem omissionem. Quæ principia, & per se euidencia sunt, & communiter traduntur à Doctoribus allegatis, & alijs, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 16. nu. 30. & sequentibus: & optime præ-

1. Assertio. Infidelitas negativam sine culpa habent hi qui de fide nihil audierunt.

Probatur: sent. ratione.

Quæ concurrebat debet ut ignorantia præcepti sit inculpabilis.

fenti in iustitiam accommodantur, vt respondendo ad argumenta magis explicabimus.

Affertio.
infideles, qui
aliquid de ve-
ritate audie-
re non possunt,
de culpa
consciuntur.

9. Dico secundo. Illi infideles, qui aliquid de Fide nostra audierunt sine sufficiente tamen propositione, & in sua infidelitate permanent, interdum excusari poterunt à culpa, aliquando verò & sæpius non poterunt. Hanc assertionem latius, & per plures conclusiones tradit Victoria in dicta relectione de Indis, breuiter tamen sic illam explicò, & confirmo. Nam in primis illi non peccant non credendo cum sola illa insufficienti propositione, vt recte docuit Caiet. 2. secunda, quæstione prima, articulo quarto, & in superioribus sæpe dictum est, quia præcepta diuina sunt rationabilia, & obligant prudenti modo, credere autem sine sufficienti propositione, non est opus prudentiæ: nam qui cito credit, leuis est corde, & faciliè decipi potest. Deinde qui sic audit, licet non teneatur statim credere, potest nihilominus obligari ad diligentiam adhibendam circa illam doctrinam, vt perfectam illius notitiam, seu propositionem habeat, & examinet, an credenda sit nec ne. Probatur, quia illa propositio insufficientis ad credendum potest esse sufficiens ad dubitandum, tam de antiqua secta, quam talis infidelis proficetur, an falsa sit, quàm de doctrina Fidei, an vera, & necessaria sit ad salutem: ergo etiam est sufficiens illa propositio, seu auditio Fidei, vt ex illa oriatur obligatio inquirendi, vel addiscendi veritatem: igitur si huiusmodi infidelis omnino negligat huiusmodi diligentiam adhibere, iam eorum infidelitas non erit negatiua tantum, sed culpabilis. Probatur, quia iam est voluntaria per culpabilem negligentiam. At verò si diligentiam adhibeat, & quod in se est faciat, nihilominus sufficientem Fidei propositionem habere non possint, in sua infidelitate negatiua permanebunt. Probatur faciliè contraria ratione, & ex probationibus primæ assertionis.

Quam diligenter
reuerentia
deus adhibe-
re ad veram
fidem conueni-
quidam.

10. Sed quæret aliquis, quam diligentiam teneantur in eo casu huiusmodi homines facere, vt excusabiles sint? Dux namque essent actiones, quibus hæc diligentia fieri potest: quædam sunt internæ, & apud Deum, vt orare petendo illuminationem veritatis, abstinere à peccatis, penitere de commissis, & se ad iustificacionem præparare. Aliæ sunt actiones exteriore, quales sunt quæzere pium & eruditum Doctorem, audire, expendere, & examinare, quæ dicuntur, & similes. Multi ergo Doctores vtrumque genus actionum requirunt ad hanc sufficientem diligentiam; præsertim Altfiodor. Adrian. & Cordub. supracitati. Alij vero solum posteriores actiones iudicant esse necessarias, quod sentit Durand. & tradunt Conrad. & alij. Et mihi quidem videtur per se loquendo necessarium esse quæzere Doctorem visibilem, qui exterius doceat, tum quia hæc est via, & lex ordinaria, per quã Deus homines docet, vt Paulus in verbis allegatis ad Rom. 10. docuit; tum etiam quia Fides nostra proxime niti debet in autoritate Ecclesiæ visibilis, quam in omnibus sequi tenemur, Ecclesiæ autem non docet nisi per homines; supposita autem hac diligentia exteriori, si inueniatur doctor eruditus, & Fide dignus, qui sufficienter Fidem proponat, non videtur esse necessaria tota illa præparatio, vel diligentia interior, quam illi autores tradiderunt, quia neq; ex natura rei necessaria est, neq; potest ostendi positua lex, quæ sit præcepta. Probabile tamen est, orationem, & petitionem ad Deum esse necessariam, quia est medium per se ordinatum ad obtinenda à Deo auxilia, quæ & ad credendum, & ad vitandos errores contrarios necessaria sunt. Dices. Vera oratio supponit Fidem: quo modo ergo ad obtinendam cognitionem totius Fidei præuia oratio postulari potest? Respondetur, quamuis perfecta oratio sine Fide haberi non possit, nihilominus cum inspiratione Fidei, & aliqua diuina motione, quæ aliquando antecedit Fidem, posse etiam esse a-

factio.

concluditur.

liqualem petitionem, & inuocationem Dei: ad hanc ergo teneri potest ille, qui iam habuit aliquam notitiam Fidei, licet nondum perfectè propositam: & ob eandem rationem obligabitur talis persona, vt quod in se est faciat, ne ponat impedimentum diuinæ gratiæ, saltem non multiplicando peccata: nam de præteritis iustificari non potest, antequam fidem habeat, & ideo repugnat, quod perfecta penitentia, seu dispositio ad iustitiam sit præparatio debita ad illuminationem Fidei obtinendam: satis ergo erit habere intentionem, & desiderium salutis, quod tunc etiam ex prædicta inspiratione diuina concipere potest.

11. Superest, vt fundamento contrariæ sententiæ respondeamus, quod nitebatur in illo axiomate. *Faciendi, quod in se est, Deus non denegat gratiam, de cuius intelligentia magna hodie versatur controuersia*, sed quia ad materiam de Gratia spectat, breuissime illam perstringam: dicunt ergo aliqui illud esse intelligendum de gratia sanctificante, & consequenter de faciente, quod in se est per auxilium gratiæ, ita vt sensus sit, præparanti se sicut debet ad remissionem peccati, & gratiam obtinendam, Deum non denegare illam. In quo sensu verissima, & catholica est assertio, nihil tamen ex illa in præsentem inferri potest, quia, vt dicebam, præparatio ad iustitiam non potest postulari ab homine infideli, vt Fidem obtineat: quamuis ergo ille sensus verus sit non potest esse adequatus, quia etiam de homine infideli in ordine ad gratiam diuinæ inspirationis, & illuminationis Theologi illud intelligunt, & specialiter D. Thom. 3. contra Gentes capit. 159. & lect. 4. in capit. 10 ad Roman. Quia etiam in hoc sensu est necessarium ad saluandum auxilium sufficiens ad credendum, quod Deus ex se nulli homini adulto negat, cum omnium velit salutem. Nam cum Deus de facto non omnibus conferat auxilia supernaturalia immediate necessaria, & sufficientia ad Fidem, oportet vt saltem illa offerat sub aliqua conditione dependente ab ipso homine, quæ non potest esse alia nisi, vt quod in se est, faciat, saltem vt obicem diuinæ illuminationi non opponat: Hoc ergo posito ad argumenta respondendum est, negando illationem, quod licet ille homo infidelis non faciat, quod in se est, nihilominus in hoc non peccat contra præceptum fidei, sed tantum contra aliquod naturale præceptum. Et ratio est supra dicta, quia ille tunc habet ignorantiam inuincibilem præcepti Fidei, & à fortiori etiam ignorat illud peccatum, quod committit, esse impedimentum diuinæ illuminationis, & ideo inde nullam specialem malitiam infidelitatis talis actus assumit; sicut qui facit aliquid, ex quo graue nocuum, vel proprium, vel alienum sequitur, si nullo modo præuidet nocuum, non committit ex illo capite specialem malitiam, ob defectum voluntarij. Itaque ergo in præsentem quamuis infidelis peccando incurrat nocuum carentiæ Fidei, seu auxilij ad illam, quia tamen non præuidet, nec præuidere potest talis nocuum consecutionem ab speciali malitia infidelitatis excusatur.

12. In prima confirmatione petitur intelligentia verborum Pauli ad Romanos decimo. *Et quidem in omnem terram exiuit sonus eorum*, quæ vsurpat, vel allegat ex Psalm. centesimo octauo. In quo illa verba ad litteram intelliguntur de cælis, qui, vt in principio eiusdem Psalmi dicitur, enarrat gloriam Dei, & ideo aliqui dixerunt, etiam Paulum de cælis loqui in illis verbis, quia non debuit allegare testimonium nisi in sensu literali, quam expositio testimonij ibi lansenius, & non improbat, quamuis etiam non approbet; illam vero tanquam vnicam, & necessariam defendit Vasquez 1. part. quæst. 97. art. 5. iuxta quam expositionem dicendum est, sententiam Pauli reduci ad dictum axioma, *Faciendi quod in se est, &c.* dicit enim Paulus infideles etiam Gentiles

Fit satis fun-
damento cõ-
trariæ senten-
tiæ posito ia
num. 11.

Explicatur axioma illud. Faciendi quod in se est, &c. de quo videtur author in opus. lib. 3. de auxiliis c. 2. & 1. p. lib. 2. de prædict. c. 18. ac latius in 2. to. de grat. lib. 4. a c. 12. vique ad 16.

Ad 1. confirmacionem ex Pauli ad Roman. 10. Prima expositio.

excusari non posse, eo quod Fidei prædicationem non habuerint, quia receperunt à Deo media sufficientia, quibus illum possent naturaliter cognoscere, & si illis subsidijs bene vti fuissent, Deus illis maiora dedisset, & ita in hoc sensu responsio data ad principale fundamentum; ad hoc etiam testimonium accommodanda est, si enim non concludit Paulus nullum hominem posse ab infidelitatis peccato excusari, sed concludit non debere hoc imputari Deo, aut providentiæ diuinæ, sed defectibus, & peccatis hominum, quod potest optime fieri, etiam si talis imputatio speciale peccatum infidelitatis non inducat.

2. & vera loci expositio.

12. Nihilominus vera, & communis expositio Sanctorum, quos supra retuli, & omnium expositorum in illum locum est, illa verba dicta esse à Paulo de prædicatione Evangelij, quæ facta est per Apostolos, & per Ecclesiam, nam de hac loquitur à principio illius capituli, & in hoc sensu dicit, quomodo audient sine prædicante, & adducit illud Isaiæ, qui credidit auditui nostro, unde infert: ergo fides ex auditu, ubi sine dubio loquitur de vera fide, non de naturali cognitione ad quam solum potest valere celorum cursus, & sonus: neque obstat, quod in Psal. verba illa ad literam de cælis intelligantur, quia potuit Paulus illis vti vel per accommodationem, ut quidam volunt, vel in sensu allegorico, quod Apostolico spiritu sæpe fit ab eodem Paulo, vel certe in sensu literali, quia ut bene ibi notat Tolet. id est testimonium plures habere potest sensus literales: hoc igitur sensu supposito, est controversia inter Patres, an fuerit Evangelium prædicatum ab Apostolis in vniuerso orbe, & in omnibus prouincijs eius, an verò Paulus more prophetico sit loquutus prædicans per verbum præteritum, quod adhuc futurum erat. Cuius resolutio videri potest apud Salmer. disp. 34. super epistolam Pauli ad Rom. 10. & Benedictum Pereira ibid. disp. 4. Sed quidquid sit de hac controversia, quamuis daremus Evangelium fuisse prædicatum in omnibus orbis prouincijs, affirmari non potest fuisse singulis hominibus, & personis sufficienter propositum, ut rectè notauit D. Tho. quod non solum est verum de tempore Apostolorum, sed etiam de toto posteriori tempore usque ad præsens, ut experimento etiam cognitum est, & hoc nobis sufficit, ut in multis hominibus potuerit, & possit esse infidelitas negatiua non obstante vniuersali prædicatione Apostolorum, & eorum successorum.

Exponuntur loca August. in n. 4. ad dicta pro sententia.

14. Ad testimonia Augustini in secunda confirmatione allegata responderetur in priori loqui Augustinum de hæreticis, qui aliquam Christi Ecclesiam in mundo esse agnoscunt, sed veram ignorant, & de his dicit non posse inuincibilem ignorantiam allegare. Et hoc ipsum communiter, seu regulariter intelligendum est. Nam et inter hæreticos possunt esse aliqui nati inter illos, & postea non satis instructi, qui pro aliquo tempore inuincibiliter veram Ecclesiam ignorent, ut vti ipso, & experientia satis constat. Ad aliud testimonium responderetur verum quidem esse omnes homines, qui sine fide moriuntur puniri poena æterna, quia cum fides sit medium necessarium ad salutem sine illa non potest ad vitam æternam perueniri, & ideo necesse est, ut ad statum æternæ pœnæ perueniatur, quia inter hæc non est medium; non repugnat autem inuincibiliter illud ignorari, quod est medium necessarium ad salutem, & ideo potest quis in æternum damnari non propter peccatum commissum in omissione talis medij, sed propter alia peccata, & ita contingit in hac infidelitate negatiua, quæ est pœna peccati, non peccatum, ut docuit D. Tho. 2. 2. q. 10. art. 1. & q. 2. art. 5. ad 2. cum August. lib. de corrept. & Grat. c. 6. & sequentibus. Nam etiam facile contingere potest, ut aliquid sit poena peccati, & non peccatum, quia, & in quantum poena inuoluntaria est, & in quantum impedit

aliquid medium necessarium ad salutem potest sub illa ratione inuincibiliter ignorari, ut iam declarauimus. Unde idem August. lib. de Natur. & Grat. c. 4. dixit hos infideles puniri in inferno, vel propter peccatum originale, vel propter peccata actualia contra bonos mores; tacet autem de peccato infidelitatis sentiens propter illud non puniri; & primum de peccato originali dixisse videtur propter paruulos, secundum vero propter adultos, quia nullus est infidelis vtræ ratione, qui non habeat propria peccata actualia. Quocirca quod in alio loco August. dixit, hos infideles puniri poena ignis saltem leuiori, si referatur etiam ad paruulos dictum est iuxta aliam sententiam eiusdem August. quod peccatum originale punitur poena ignis leuiori, quæ tamē iam communiter non tenetur; unde potest referri ad adultos, quorum peccata propter hanc ignorantiam leuiora interdum esse possunt.

SECTIO II.

Utrum hæc infidelitas negatiua etiam circa materiam naturalem fidei possit interdum ab omni culpa in his infidelibus excusari.

Supponimus ex dictis in superioribus duas esse partes materiz Fidei, vnam supernaturalem omnino, quæ nisi per reuelationem cognosci non potest, ut mysteria Trinitatis, Incarnationis, & cætera superioris ordinis; aliam vocamus naturalem, quia per rationem naturalem cognosci potest, ut Deum esse, & similia. Inter quas est discrimin in hoc, quod circa priorem materiam solum cadit obligatio præcepti supernaturalis, quia lumen naturale illam non attingit, circa posteriorem autem cadit duplex obligatio vna præcepti supernaturalis fidei, quatenus etiam illa pars à Deo reuelata est; alia est obligatio præcepti naturalis, quo obligatur homo ad illas veritates cognoscendas etiam in pura natura, ut supra visum est. Unde sit ut proposita questio circa priorem partem materiz fidei locum non habeat, quia ostensum est infidelitatem negatiuam excusare à culpa contra præceptum supernaturale fidei: ergo maxime excusat circa illam materiam, circa quam magis necessaria est reuelatio, sed circa illam materiam peccati non potest per errorem, vel ignorantiam, nisi contra præceptum supernaturale fidei: ergo talis infidelitas excusatur ab omni culpa circa illam materiam. At vero circa alteram partem materiz duplex occurrit dubitatio. Vna est, an illa infidelitas excuset à culpa propria contra præceptum supernaturale. Altera est, an excuset etiam à peccato ignorantiz contra præceptum naturale.

1. Prior dubitatio videbatur quidem satis resoluta ex dictis in præcedenti sectione, nihilominus tamen aliqui mouent dubitationem, quia in his hominibus talis est infidelitas, quæ sufficit ad expellendum habitum fidei, sed habitus fidei non expellitur, nisi per propriam infidelitatem contra præceptum supernaturale fidei iuxta doctrinam Concilij Trident. sess. 6. canon. 11. ergo isti infideles non excusantur ab hac culpa. Maior probatur, nam si puer baptizatus inter infideles, & idololatrias educetur, & postea perueniens ad vsum rationis colat idola, & in alijs erroribus contra rationem naturalem versetur, amittet vsum fidei, quem in baptismo obtinuerat, & solum propter illam infidelitatem, cum aliam non habeat: ergo, &c. Maior patet, tum quia alias esset fidelis, & Gentilis, seu idololatra quod videtur valde absurdum. Et sequela patet, quia si retinet vsum fidei fidelis est, nam hic est quasi effectus formalis illius habitus, & ideo paruuli baptizati inter fideles computantur, & aliqui est Gentilis, seu idololatra, quia illa peccata committit, tum etiam, qui

1. Dubium. Utrum infidelitas negatiua in materia naturalis fidei excuset à culpa. Ratio dubitandi.